

MOTION, motion om utvärdering av den förda skärgårdspolitiken i Malax kommun

Kommunfullmäktige

8

06 02 2020

Kfge § 8

Fullmäktigeledamot Markus West m.fl. väckte en motion om att kommunen bör göra en utvärdering av den förda skärgårdspolitiken i Malax kommun.

I kommunens förvaltningsstadga 113 § stadgas om fullmäktigeledamöternas initiativrätt. Efter behandlingen av de ärenden som finns på föredragningslistan har fullmäktigegrupperna och -ledamöterna rätt att väcka motioner som gäller kommunens verksamhet och förvaltning.

Fullmäktige mottog fullmäktigeledamot Markus West med fleras motion och hänsköt den till kommunstyrelsen för beredning.

Kst § 105

Ekonomichef Cecilia Raunio:

fornamn.efternamn(at)malax.fi, tel. 06 347 7111

Motionsskribenterna vill att Malax kommun, som mottagare av skärgårdstillägg i form av högre statsandelar, ska utöka transparensen av resursanvändningen för skärgården för att slå vakt om stödets fortlevnad. Skribenterna hänvisar till Jord- och skogsbruksministeriets utredning av skärgårdspolitiken i Finland år 2018.

I motionen citeras några stycken ur utredningen, vilka bland annat belyser att kommunens utvecklingsmål är förenliga med det nationella programmets mål men att den riksomfattande skärgårdspolitiken inte har en synlig ställning i Malax, att skärgårdstillägget har en central ställning för hållbarheten i Malax ekonomi men att skärgårdsområdena och Bergö inte har en särställning i den kommunala ekonomin. I motionen föreslås därför att Malax kommun ska beskriva huvuddragen i hur kommunen avser att använda skärgårdstillägget i budget 2021 och på motsvarande sätt ska beskriva hur tillägget har använts i bokslutet 2019 och hur väl det motsvarar skärgårdspolitikens nationella målsättningar.

Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar ytterligare att Bergö är relativt livskraftigt med egen butik, bank, skola, daghem och biblioteksfilial. Beslutet att bygga en ny skola och ett nytt serviceboende var centralt för att behålla byns livskraft. I utredningen framkommer också att den skärgårdspolitiska diskussionen i kommunen för tillfället verkar vara harmonisk och att en kommunspecifik skärgårdspolitik inte är nödvändig i Malax tack vare den utvecklingspolitik som redan förs och tack vare det aktiva örådet.

Precis som motionsskribenterna har noterat påstår ministeriet att kommunen får ca 2,1 miljoner euro i skärgårdstillägg. Skärgårdstillägget är en del av kommunens statsandelar för kommunal basservice och statsandelarna för kommunal basservice beräknas enligt kommunens kalkylerade kostnader för verksamheten. Skärgårdstillägget som de facto betalas ut till kommunen uppgår inte till 2,1 miljoner, eftersom beloppet som beskrivs i utredningen är kalkylerade kostnader för de merkostnader kommunen beräknas ha för skärgården.

Staten bekostar ungefär 36 % av Malax kommuns kalkylerade kostnader år 2020. För skärgårdens del innebär det att merkostnaderna för basservice såsom exempelvis dagvård, grundläggande utbildning, primärvård, socialvård, hemservice, serviceboende, fritidsverksamhet i skärgården uppgår till drygt 2 miljoner men att drygt 0,7 miljoner bekostas av staten. Resten finansieras med skattemedel och tidigare ackumulerade överskott.

I utredningen och i motionen poängteras att skärgården inte har en särställning i den kommunala ekonomin, vilket stämmer delvis. Budget för investeringsprojekt och driftskostnader för daghem, skola och serviceboende separeras precis som budget för andra byars daghem, skolor och serviceboenden. Nyckeltal per enhet redovisas i budget och bokslut. Den övriga resursanvändningen, som exempelvis allmän förvaltning, ekonomi- och personalförvaltning, kultur och fritid, vägskötsel, högstadie- och gymnasieundervisning redovisas inte byavis. Det finns inte heller en arbetstidsuppföljning per by, vilket gör det svårt att uppskatta de tjänsteinnehavarnas arbetsinsats till skärgården i relation till de andra kommundelarna.

Malax kommun beräknas ha kalkylerade kostnader för basservice enligt följande exempel år 2020:

- på basen av åldersstruktur 20,4 miljoner
- sjukfrekvens 6 miljoner
- kommun av skärgårdskaraktär 2,1 miljoner
- tvåspråkighet 1,3 miljoner
- arbetslöshet 0,3 miljoner.

För att kunna räkna på hur stor del av statens finansiering, för kommunens basservice, som borde styras till respektive by borde alla faktorer ovan beaktas. Dessutom är statsandelar för kommunens basservice bara en del av den totala finansieringen till kommunerna, som bland annat också fås för utjämning av inkomstbasen i form av statsandelar. Därutöver finansieras en ännu större del av kommunens utgifter med skatteinkomster. En enklare jämförelse har ändå gjorts, trots att statsandelsfinansieringen är komplex, för att granska om resursfördelningen till Bergö kan vara rimlig med tanke på att kommunen får drygt 0,7 miljoner mer statsandelar för att kommunen klassas som skärgårdskommun.

Ser man schematiskt på det indikerar det att servicen på Bergö skulle få kosta ca 20 % mer än motsvarande service på fastlandet, om övriga faktorer som styr

statsandelarna lämnas obeaktade. Räknar man utgående ifrån bokslutsuppgifter 2019 ut nyckeltalet kostnad/invånare för daghem, skola och serviceboende är det ca 50 % högre än för motsvarande service på fastlandet. Det bör dock poängteras att statlig finansiering på grund av åldersstrukturen har 10 gånger större betydelse för ekonomin än vad skärgårdstillägget har. Detta indikerar dock att vi med hjälp av skärgårdstillägget har lyckats trygga servicen på Bergö.

Det finns omfattande krav på hur den kommunala ekonomin ska redovisas, eftersom forskning, finansiering, regionala jämförelser med mera baseras på kommunernas rapportering. Kort sammanfattat vill statskontoret ha kostnader per sektor, serviceklass och kostnadspost, inte per by. Mer detaljerad rapportering är förstås möjlig, men det förutsätter mer resurser till rapportering och ekonomiförvaltning. Eftersom den offentliga ekonomin är väldigt ansträngd från förut föreslås ingen utökad arbetsinsats för redovisning av utgifter per by.

Tjänsteinnehavare och förtroendevalda tillsammans med invånare och tredje sektorn bör dock fortsätta profilera och utveckla skärgården genom att exempelvis lyfta kommunen som skärgårdskommun ännu tydligare i marknadsföring och information på webben och i tryckta medier, samt genom att fortsätta utveckla servicen och servicesätt exempelvis med hjälp av digitala verktyg. Det är även mycket viktigt att den skärgårdspolitiska diskussionen och utvecklingspolitik som redan förs i samarbete med bl.a. Bergö öråd fortsätter. Det finns flera aktuella frågor som berör långa avstånd och skärgårdsförhållanden, där aktiv intressebevakning är mycket viktigt; bl.a. planeras och utarbetas ett nytt skärgårdsprogram, reform av beräkningsgrunderna för skärgårdstillägget, havsplan samt social- och hälsovårdsreform.

Bilagor:

- motion
- beräkning
- statsandelskalkylator

Kommundirektör Malmstens förslag:

Kommunstyrelsen föreslår för fullmäktige att motionen förklaras slutbehandlad i enlighet med ovanstående beredning.

Beslut:

Godkändes.
